

Vedlegg til invitasjon til innspillsmøte om energimerkeordningen, 17. november 2017

Om energimerkeordningen for bygninger

Energimerkeordningen for bygninger trådte i kraft 1. januar 2010. Energimerking er obligatorisk for nybygg og for alle som skal selge eller leie ut boliger eller yrkesbygg. Yrkesbygg over 1000 kvadratmeter skal alltid ha gyldig energiattest. Boligeiere kan velge å energimerke sitt bygg gratis gjennom selvangivelsesløsningen i det norske energimerkesystemet.

EUs bygningsenergidirektiv (2002/91/EF) er utgangspunktet for det norske regelverket for energimerking av bygninger og energivurdering av tekniske anlegg. Direktivet krever at vi har en ordning som gjør det mulig for eiere eller leietakere av en bygning å sammenligne og vurdere bygningens energiytelse. En energiattest skal utstedes for bygninger som bygges, selges eller leies ut. Offentlige bygninger over en viss størrelse som besøkes ofte av publikum skal alltid ha en gyldig energiattest. Energiattesten må inneholde en liste over anbefalte energieffektiviseringstiltak. Utover dette er direktivet relativt åpent på hva en energiattest skal være og hvordan den skal utformes.

Den norske energimerkeordningen er regulert i forskrift om energimerking av bygninger og energivurdering av tekniske anlegg ([energimerkeforskriften for bygninger](#)). I forskriften er formålet å: *" bidra til å sikre informasjon til markedet om boliger, bygningers og tekniske anleggs energitilstand og mulighetene for forbedring, for derigjennom å skape større interesse for konkrete energieffektiviseringstiltak, konkrete tiltak for omlegging til fornybare energikilder, og gi en riktigere verdsetting av boliger og bygninger når disse selges eller leies ut."*

Olje- og energidepartementet har forskriftsmyndighet for energimerkeordningen og energivurdering av tekniske anlegg. Den daglige forvaltningen av ordningene blir ivaretatt av Enova. NVE fører tilsyn. For en nærmere beskrivelse av energimerkeordningen se www.energimerking.no.

I 2016 overførte departementet forvaltningen av energimerkeordningen fra NVE til Enova. Formålet med overføringen var å videreutvikle ordningen og se sammenheng med andre virkemidler, for eksempel samspill med Enovas informasjonsvirksomhet og programutvikling.

Noen aktuelle temaer til innspillsmøtet

Olje- og energidepartementet ønsker å se nærmere på mulige tiltak for å forbedre energimerkeordningen for bygninger. Departementet har et mål om at ordningen skal gi relevant og godt tilrettelagt informasjon om energistandard og mulige effektiviseringstiltak. Departementet vil at ordningen skal være et nyttig verktøy for aktørene i byggmarkedet, både de som eier, de som leier og de som tilbyr varer og tjenester.

Boligeieres etterlevelse av energimerkeordningen er god, mens etterlevelsen er dårligere for yrkesbygg. Mange aktører har gitt uttrykk for at energimerket gir liten nytte. Samtidig har energikarakteren i noen sammenhenger fått en utilsiktet og uforholdsmessig stor innflytelse. Dette har blant annet vist seg ved at ambisiøse byggeiere har bedt om at nybygg skal være "A-bygg", uavhengig av en nærmere vurdering av aktuelle energiløsninger. Enkelte nybygg har valgt lokale oppvarmingsløsninger, fremfor kollektive løsninger som for eksempel fjernvarme, i hovedsak på grunn av energimerket.

I dette notatet presenteres noen konkrete endringer som departementet mener bør vurderes for å forbedre ordningen. Endringene bør vurderes hver for seg og i kombinasjon med øvrige endringer. Endringene kan være aktuelle både innenfor den eksisterende energimerkeordningen og i en eventuell ny utforming av ordningen. Departementet har ikke konkludert på noen av temaene og ønsker innspill fra berørte aktører. Listen er ikke uttømmende, og departementet tar gjerne imot innspill på andre temaer som ikke er nevnt her.

1. Energikarakterskalaen

Energimerkeordningen gjelder for hele bygningsmassen og denne bygningsmassen er mangslungen. Energistandarden i nye bygg og hovedombygginger ivaretas gjennom energikravene i byggt teknisk forskrift. Energistandarden i nye bygg er i dag svært god og det kan være lite å hente på ytterligere tiltak. Eldre bygg er ikke like energieffektive, og en rekke tiltak kan bidra til bedre energieresultater.

Nybygg- og hovedombyggingssegmentet i bygningsmassen har i dag en finere inndeling i karakterskalaen enn resten av bygningsmassen. Det er eksempelvis høyere krav til reduksjon i energibehovet hvis man skal heve et bygg fra karakter G til F enn hvis et bygg med karakter C skal heves til B. Mer enn 80 prosent av byggene som er merket i dag har karakter D eller dårligere.

Departementet ønsker å vurdere om alle bygg med energistandard på linje med dagens krav i byggt teknisk forskrift, bør få karakteren A. Da kan karakterskalaen for øvrig utnyttes til å sortere mellom eksisterende bygg. Det vil bidra til at det lettere blir gitt uttelling på energimerket ved gjennomføring av tiltak i eksisterende bygg.

Departementet ønsker synspunkter på om en endring i karakterskalaen kan bidra til at energimerket vil bli mer relevant for eiere av eksisterende bygg. Departementet ber også om

synspunkter på om det kan redusere problemet med at lokale oppvarmingsløsninger blir valgt, særlig i nybygg, på bekostning av gode kollektive løsninger som f.eks. fjernvarme, på grunn av energimerket.

2. Oppvarmingskarakteren

Hensikten med oppvarmingskarakteren er å fremme fornybare løsninger som i tillegg samspiller godt med energisystemet. Grønn karakter gis for eksempel til bioenergiløsninger fordi de er fornybare og samtidig samspiller godt med kraftsystemet. Oljefyring får rød farge med en miljøbegrunnelse. Elektrisk oppvarming er i all hovedsak fornybar i Norge, men gis rød karakter siden det belaster kraftsystemet.

Enova opplyser at det i dialog med aktører i markedet fremkommer at brukerne av merket i stor grad kun legger vekt på bokstavkarakteren (energikarakteren), mens fargekarakteren (oppvarmingskarakteren) i liten grad oppfattes som en egen dimensjon ved energimerket. Markedsaktørene oppfatter ikke det oppvarmingskarakteren prøver å formidle.

Departementet ønsker synspunkter på om energimerket vil gi bedre informasjon til markedet dersom merket bare inneholder en energikarakter. Fargen på merket kan i så tilfelle reflektere bokstavkarakteren, på samme måte som for energimerking av produkter.

3. Flerbolighus

Ved salg/utleie av enkeltleiligheter i boligblokker er det eierens plikt å energimerke sin boenhet. Kjøper/leietaker får informasjon om leilighetens energistandard som tar hensyn til individuelle tilpasninger og intern beliggenhet i bygget.

De viktigste beslutningene som påvirker energistandarden i flerbolighus blir ofte tatt i fellesskap for hele bygningen. Dersom energimerkeordningen skal ha relevans i forbindelse med oppgradering av flerbolighus kan det være hensiktsmessig at hele bygget vurderes samlet. Enovas virkemidler i dette segmentet er stort sett rettet mot hele bygget, slik at en felles merking vil legge til rette for et bedre samspill med Enovas virkemidler.

Noe av informasjonen i energiattesten kan imidlertid forsvinne ved felles merking av flerbolighus, for eksempel i tilfellene der boenhetene har individuelle varmeløsninger.

Det vil trolig kreve mye ressurser og ta lang tid å energimerke alle flerbolighus i Norge. Det vil også være nødvendig med særskilt ekspertkompetanse for slike større energimerkinger, og det vil kunne oppstå flaskehals i forbindelse med salg av leiligheter dersom energimerket ikke foreligger. En mulighet er å videreføre lavterskeltilbudet med gratis egenmerking av individuelle boenheter som et alternativ til felles merking av flerbolighus, i det minste som en overgangsordning.

Departementet ønsker innspill og synspunkter som grunnlag for å vurdere om det skal åpnes for å energimerke flerbolighus samlet.

4. Yrkesbygg

For yrkesbygg over 1000 kvadratmeter er det krav om å ha et synlig energimerke uavhengig av om det er i en salgs- eller utleiesituasjon. Etterlevelse av merkeplikten i yrkesbygg er lav.

Økt tilsyn på yrkesbygg kan øke etterlevelsen. Departementet ønsker synspunkter på om andre eventuelle justeringer i innretningen av ordningen vil kunne bidra til større etterlevelse.

5. Systemgrense

Systemgrensen som settes for energimerket har innvirkning på hvilken energikarakter et bygg kan få og hvilke tiltak som er aktuelle for å oppnå et bedre energimerke.

Energimerkeordningen har i dag levert energi som systemgrense. Det mest aktuelle alternativet er systemgrensen netto energibehov.

Med systemgrensen levert energi beregnes energimengden som må leveres for å dekke bygningens samlede energibehov inkludert systemtap som ikke gjenvinnes, jf. NS-3031 (2014).

I netto energibehov beregnes bygningens energibehov uten hensyn til energisystemets virkningsgrad eller tap i energikjeden, jf. NS-3031. Energibehovet beregnes uavhengig av hvordan bygget forsynes med energi.

Energimerket basert på levert energi premierer energieffektivitet og individuelle oppvarmingsløsninger som varmepumper og solenergi, fremfor bioenergi og kollektive energiløsninger som fjernvarme. Særlig for nybygg og ved totalrehabilitering av bygg, har dette bidratt til at gode oppvarmingsløsninger har blitt valgt bort. Det er ikke en tilsiktet effekt. Snarere bør vurdering av energiforsyning og oppgradering av bygg vurderes basert på muligheter og lønnsomhet i det enkelte tilfellet.

Ethvert valg av systemgrense har fordeler og ulemper. Departementet ønsker innspill på hvordan systemgrensen vil kunne påvirke informasjonen om, og interessen for, energieffektiviseringstiltak. Behov for endring av systemgrense må vurderes i lys av de øvrige forslagene til mulige endringer som presenteres i dette notatet.

6. Andre temaer

Kompetansekrav for eksperter

Departementet ønsker innspill på om det er behov for å endre kompetansekravene som stilles til eksperter i energimerkeforskriften for bygninger.

Tilgang til informasjon

Data fra energimerkeregisteret skal i dag etter energimerkeforskriften for bygninger være tilgjengelig for forskning og statistiske formål. Departementet ønsker innspill på om det er behov for å justere denne bestemmelsen i energimerkeforskriften for å tilrettelegge for bedre utnyttelse av energimerkedatabasen.

Datafangst og analyse

Departementet ønsker innspill på hvordan automatisk datafangst og analyse kan bidra til en videreutvikling av energimerkeordningen.

Takstmenn og meglere

Departementet ønsker innspill på hvordan takstmenn og meglere kan bidra i tilknytning til energimerkeordningen for bygg.